

ธรรมาภิบาลในการบริหารงานป่าไม้ ของนายตรี กกกำแหง อดีตอธิบดีกรมป่าไม้

ดุสิต เวชกิจ¹

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาประวัติส่วนตัวและประวัติการทำงาน ของนายตรี กกกำแหง และ (2) วิเคราะห์และสังเคราะห์ประสบการณ์ด้านชีวิตส่วนตัว ประสบการณ์ด้านสังคม บทบาท พฤติกรรมและผลงานการบริหารงานที่เข้ากับ หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานป่าไม้ของนายตรี กกกำแหง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย เชิงคุณภาพที่รวบรวมข้อมูลจาก 2 แหล่ง ได้แก่ การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 43 คน โดยใช้เทคนิคแบบสนับอ้อม และการค้นคว้าเอกสารจากห้องสมุดของหน่วยงานและ เอกสารส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและการบริหารงานของนายตรี กกกำแหง เพื่อนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคสามเส้าผลการวิจัยพบว่า (1) นายตรี กกกำแหง เกิดเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2460 เป็นบุตรคนที่ 7 ของนายบุญชัย-นางคำ กกกำแหง ซึ่งก่อนข้างมีฐานะยากจนโดยประกอบอาชีพทำสวนผลไม้ที่อำเภอบุดโคล จังหวัดธนบุรี ในช่วงการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ผ่านการศึกษามาจากโรงเรียนวัดอินทาราม โรงเรียนวัดนวลนรดิศ และโรงเรียนมัธยมบ้านสมเด็จเจ้าพระยาตามลำดับ ในระหว่างปี พ.ศ. 2479-2480 เข้าศึกษาที่โรงเรียนป่าไม้ จังหวัดแพร่ ของกรมป่าไม้ ภายหลังเปลี่ยนเป็นคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และถึงแก่กรรม เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2516 ด้วยโรคมะเร็ง ที่หลอดเสียง รวมอายุ 55 ปี 8 เดือน 12 วัน นายตรี กกกำแหง ได้สมรสกับนางสาวพวงแก้ว บุญเมือง เมื่อ ปี พ.ศ. 2498 มีบุตร 2 คน นายตรี กกกำแหง รับราชการที่กรมป่าไม้ เพียงหน่วยงานเดียวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2479 ในวันที่ 1 ตุลาคม 2514 ได้รับแต่งตั้งและปฏิบัติหน้าที่ ในตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ จนกระทั่งเสียชีวิต โดยได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์สูงสุด คือ ประถมาภรณ์มงกุฎไทย (2) ในด้านธรรมาภิบาลในการบริหารงานป่าไม้ของนายตรี กกกำแหง พบว่า มีครบทั้ง 4 หลักการสำคัญที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบ ราชการกำหนดไว้ ด้านที่โดดเด่นมากก็คือ ด้านเปิดเผย/โปร่งใสโดยเฉพาะ

¹ รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อีเมล dusit.wec@stou.ac.th

การมีความซื่อสัตย์สุจริต ด้านการรับผิดชอบต่อ/สามารถตรวจสอบได้ ด้านหลักนิติธรรมที่ยึดมั่นต่อกฎระเบียบ และด้านความรับผิดชอบต่อ/สามารถตรวจสอบได้ด้านการบริหารงานเกี่ยวกับคุณธรรมในการปฏิบัติงาน

คำสำคัญ : 1. ธรรมาภิบาล. 2. การบริหารงานป่าไม้. 3. นายตรี กกกำแหง
4. อธิบดีกรมป่าไม้.

Good Governance in Forestry Administration of Mr. Tree Kokkamhaeng, the former Director-General of the Royal Forest Department

Dusit Wechakit²

Abstract

The objectives of the research were (1) to study biography of Mr. Tree Kokkamhaeng, and (2) to analyse and synthesise his personnel experience concerning social experience, roles, behavior and work administration through good governance for forestry administration This qualitative research has compiled important data from 2 main sources. By using snowball technique, forty three informants have been interviewed. Based on several documents from libraries and personal manuscripts of Mr. Kokkamhaeng, triangulation technique has been applied to analyse his administration behaviors. The research revealed that (1) Mr. Kokkamhaeng was born on 26 November B.E. 2460, in a poor fruit-farmer family at Bukkaloo District, Thonburi Province. He was the seventh son of Mr. Boonsia and Mrs. Tah Kokkamhaeng. He finished primary and secondary levels at the schools of Wat Intaram, Nuan Norradis and Ban Somdej Chaophraya, respectively. Between B.E. 2479 and 2480, he studied at Prae Forestry School, R.F.D.: Royal Forest Department, which has been presently the Faculty of Forestry, Kasetsart University. He died with cancer in 8 August B.E. 2516 at 55 years old. Mr. Tree Kokkamhaeng married Ms. Puangkaew Boonmuang in B.E. 2498. Mr. Kokkamhaeng's family had 2 children. Starting with the fourth level forester superintendant, he has been worked in only R.F.D. from B.E. 2479 until his death. On 1 October B.E. 2514, he has been in charge of the Director-General of R.F.D. His highest decoration was "Knight Grand Cross (First Class)". (2) Based on 4 prime principles of good governance, generated by Office of the

² Associate Professor, Ph.D., School of Agriculture and Cooperatives, Sukhothai Thammathirath Open University, Nonthaburi, Thailand. Email address: dusit.wec@stou.ac.th

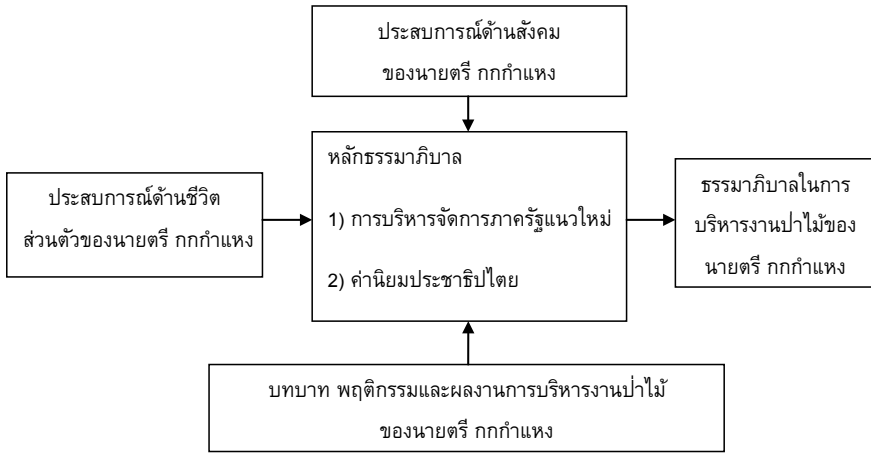
Public Sector Development Commission, he could be completely applied as good governance in forestry administration. The most prominent principles of his good governance have been integrity and accountability principle, especially his devotedly responsibilities, legal principle, the emphases have been focused on rules and regulations, and responsibility principle, the concentration has been based mainly on ethics.

Keywords: 1. Good governance. 2. Forestry administration. 3. Mr. Tree Kokkamhaeng.
4. Director-General of the Royal Forest Department.

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ ได้ทรงตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้ของประเทศเป็นอย่างยิ่ง จึงได้ทรงสถาปนากรมป่าไม้ขึ้นเมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2439 เพื่อให้เป็นหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการป่าไม้ของประเทศ ในระยะแรกของการก่อตั้งกรมป่าไม้ ทางรัฐบาลได้ขอความร่วมมือรัฐบาลประเทศอินเดีย ซึ่งขณะนั้นอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศอังกฤษในการขอยืมตัวนักวิชาการป่าไม้ ชาวอังกฤษมาช่วยบริหารงาน ในตำแหน่งเจ้ากรมป่าไม้ (ต่อมาเรียกเป็นอธิบดีกรมป่าไม้) ในช่วงปี พ.ศ. 2439 - 2466 รวม 3 คน เริ่มจาก Mr.H.A. Slade Mr. W.F.L. Tottenham และ Mr. W.F. Lloyd ตามลำดับ หลังจากนั้นจึงได้แต่งตั้งพระยาตรุพันธ์พิทักษ์ (นายสนิท พุกกะมาน) ซึ่งศึกษาจบวิชาการป่าไม้จากประเทศอังกฤษให้ดำรงอธิบดีกรมป่าไม้ ที่เป็นคนไทยคนแรก จนถึงเดือนสิงหาคม ปี พ.ศ. 2558 ได้มีการแต่งตั้งอธิบดีกรมป่าไม้แล้วทั้งสิ้น 36 คน (Royal Forest Department, 2015) ทั้งนี้ อธิบดีที่ได้รับ การกล่าวขวัญในด้านคุณธรรมและความซื่อสัตย์ที่โดดเด่นเป็นอย่างมาก ไม่ยิ่งหย่อนกว่าท่านอื่น คือ นายตรี กกก่ำแหง ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง อธิบดีกรมป่าไม้ประมาณ 2 ปี (พ.ศ. 2514 - 2516) ก่อนถึงแก่กรรมด้วยโรคมะเร็ง ที่กล่อกเสียง ในขณะที่ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ ท่านมีผลงานทางด้านการบริหาร งานป่าไม้ที่ได้รับการยอมรับเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การป้องกันปราบปราม ผู้กระทำความผิดทางด้านป่าไม้ที่บุคคลสำคัญของประเทศ ในขณะนั้นให้การยอมรับ อย่างกว้างขวาง ทั้งนี้บุคคลากรของกรมป่าไม้ได้ใช้หลักการบริหารงานที่ดีของท่านเป็น แบบอย่างในการปฏิบัติราชการสืบต่อมาเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตามผลงานของท่าน ยังมีได้มีการรวบรวมไว้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรมที่สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลอันเป็น แนวทางที่สำคัญของการบริหารงานราชการในยุคปัจจุบันจึงจำเป็นต้องทำการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้บุคคลากรที่เกี่ยวข้องได้นำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานทางด้านป่าไม้ให้บังเกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามความเหมาะสม นอกจากนี้ยังสามารถนำไปใช้ ในการปลูกจิตสำนึกให้นักศึกษาทางด้านการจัดการป่าไม้ให้มีคุณภาพและจริยธรรม ในการปฏิบัติทางด้านป่าไม้ในอนาคตอีกด้วย

สำหรับหลักธรรมาภิบาลในการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้แนวทางที่สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (Office of Government Development Board, 2012) หรือที่เรียกว่าสำนักงาน ก.พ.ร. กำหนดไว้ โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัยตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จุดมุ่งหมายการวิจัย

1. ศึกษาประวัติส่วนตัวและประวัติการทำงานของนายตรี กกก้าแหง
2. วิเคราะห์และสังเคราะห์ประสบการณ์ด้านชีวิตส่วนตัว ประสบการณ์ด้านสังคม บทบาท พฤติกรรม และผลงานการบริหารงานที่เข้ากับหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานป่าไม้ของนายตรี กกก้าแหง

วิธีการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ประกอบด้วยแหล่งข้อมูล เครื่องมือ การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ดังนี้

1. แหล่งข้อมูล รวบรวมข้อมูลจาก 2 แหล่ง ได้แก่

1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ที่เคยมีประสบการณ์ทั้งในด้านชีวิตส่วนตัวและชีวิตการทำงาน ด้านป่าไม้ร่วมกับนายตรี กกก้าแหง ทั้งภรรยา บุตรและญาติ ผู้ได้บังคับบัญชา และบุคคลที่เคยร่วมงานหรือดำเนินกิจกรรมต่างๆ จำนวน 43 คน โดยใช้เทคนิคแบบสโนว์บอล (snowball technique)

1.2 ข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่ ข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมชีวิตส่วนตัวและการบริหารงานป่าไม้ ของนายตรี กกก้าแหง จากแหล่งข้อมูลที่สำคัญคือ ห้องสมุดกรมป่าไม้ และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ห้องสมุดของสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง หอสมุดแห่งชาติ เอกสารส่วนตัวของนายตรี กกก้าแหง รวมทั้งห้องสมุดของหน่วยงานต่างๆ ทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด

2. เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่

2.1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบบันทึกข้อมูลในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาลของนายตรี กกกำแหง

2.2 ประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับประสบการณ์ด้านชีวิตส่วนตัว ประสบการณ์ด้านสังคม บทบาท พฤติกรรม และผลงานการบริหารงานป่าไม้ของนายตรี กกกำแหง

2.3 เครื่องบันทึกเสียง

2.4 กล้องบันทึกภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว

2.5 สมุดบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการค้นคว้าเอกสาร

3. การรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนกรกฎาคม 2557-เมษายน 2558 ประกอบด้วย 2 วิธีการได้แก่

3.1 การรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ ทั้งการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลโดยตรง การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ และการสัมภาษณ์ โดยการให้เขียนข้อมูลเอง นอกจากนี้ยังทำการบันทึกเสียงและบันทึกภาพผู้ให้ข้อมูลอีกด้วย

3.2 การรวบรวมข้อมูลจากการค้นคว้าเอกสาร ได้ทำการจดบันทึก ข้อมูล ถ่ายสำเนา และถ่ายภาพเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการตรวจสอบข้อมูลโดยใช้เทคนิคสามเส้า (triangulation technique) แล้วนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ โดยให้ได้เนื้อหาเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ ของการศึกษา

ผลการวิจัย

1. ประวัติส่วนตัวและประวัติการทำงานของนายตรี กกกำแหง

1.1 ประวัติส่วนตัว นายตรี กกกำแหง เกิดเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2460 ที่อำเภอบุศุคโล จังหวัดธนบุรี เป็นบุตรคนสุดท้องของนายบุญชัย และนางตี๋ กกกำแหง มีพี่ 6 คน บิดามารดามีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างยากจน ประกอบอาชีพหลักคือ การทำสวนผลไม้ นอกจากนี้ยังมีอาชีพรองคือการทำโอ่งซีเมนต์ โตะซีเมนต์ และแก้อี ซีเมนต์จำหน่าย นายตรี กกกำแหง ได้ศึกษาครั้งแรกที่โรงเรียนเอกชน แล้วต่อมา ได้ศึกษาระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนประถมวัดอินทาราม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่โรงเรียนวัดนวลนรดิศ และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่โรงเรียนมัธยมบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จากนั้นในปี พ.ศ. 2479 ได้ศึกษาต่อที่โรงเรียนป่าไม้จังหวัดแพร่ (ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนวนศาสตร์ วิทยาลัยวนศาสตร์ และคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)

ซึ่งเป็นปีแรกที่กรมป่าไม้ได้เปิดสอนวิชาการป่าไม้ จึงนับเป็นวนศาสตร์รุ่นที่ 1 ซึ่งได้สำเร็จการศึกษาในปี พ.ศ. 2480 โดยได้รับประกาศนียบัตรผลการเรียนดี ในระดับเกียรตินิยม นายตรี กกก่ำแหง ได้สมรสกับนางพวงแก้ว บุญเมือง มีบุตรด้วยกัน 2 คน คือ นางอ้อมเดือน อุดมปละ (กกก่ำแหง) และนายณัฐพล กกก่ำแหง ต่อมาได้เสียชีวิตเนื่องจากเป็นมะเร็งที่หลอดเสียง เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2516 รวมมีอายุ 55 ปี 8 เดือน 12 วัน ได้รับพระราชทานเพลิงศพ เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2516 ณ วัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้มีเกียรติประวัติสำคัญ คือการได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุด คือ ประถมาภรณ์มงกุฎไทย เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2513

1.2 ประวัติการทำงาน นายตรี กกก่ำแหง ได้รับการบรรจุเข้ารับราชการครั้งแรกในชั้นวิสามัญ ตำแหน่งผู้ช่วยพนักงานป่าไม้ ประจำกองโรงเรียนป่าไม้จังหวัดแพร่ ขณะที่เป็นนักศึกษา โรงเรียนป่าไม้จังหวัดแพร่ เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2479 ต่อมาหลังสำเร็จการศึกษาได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพนักงานป่าไม้ผู้ช่วยชั้นจัตวา ประจำกองป่าไม้ภาคแพร่ จังหวัดแพร่ แล้วมีความเจริญก้าวหน้าในทางราชการตามลำดับ โดยได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพนักงานป่าไม้ชั้นตรี ในปี พ.ศ. 2483 ซึ่งได้โยกย้ายไปปฏิบัติงานตามภูมิภาค ในสังกัดกรมป่าไม้ หลายแห่ง แล้วได้รับการเลื่อนขั้นให้เป็นหัวหน้าแผนกโครงการชั้นโท เมื่อปี พ.ศ. 2487 ต่อมาในปี พ.ศ. 2493 ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นข้าราชการชั้นเอก ในตำแหน่งเจ้าพนักงานป่าไม้เขตพิษณุโลก ก่อนย้ายมาเป็นป่าไม้เขตลำปางในปี พ.ศ. 2495 ในปี พ.ศ. 2501 ได้ย้ายมาเป็นป่าไม้เขตนครสวรรค์ ซึ่งได้ปฏิบัติงานเป็นหัวหน้ากองต๋านปากน้ำโพควบคู่ไปด้วย จากนั้นในปี พ.ศ. 2505 ได้รับการเลื่อนขั้นให้เป็นข้าราชการชั้นพิเศษในตำแหน่งเดิม และได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมป่าไม้ ตามลำดับ จนกระทั่งในวันที่ 1 ตุลาคม 2514 ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ ก่อนเสียชีวิตขณะดำรงตำแหน่งนี้ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2516 นายตรี กกก่ำแหง ได้รับการยอมรับว่าเป็นข้าราชการที่ประกอบคุณงามดีเ็นแก่ราชการกรมป่าไม้ จนได้รับการจารึกชื่อ ณอนุสาวรีย์วีรชนป่าไม้ ซึ่งจนถึงปัจจุบันนับว่าเป็นศิษย์เก่าวนศาสตร์เพียงคนเดียวที่ได้รับเกียรติคุณนี้ (Royal Forest Department, 1996)

2. ประสบการณ์ด้านชีวิตส่วนตัว ประสบการณ์ด้านสังคม บทบาทพฤติกรรมและผลงานการบริหารงานที่เข้ากับหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานป่าไม้ของนายตรี กกก่ำแหง จากการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ประสบการณ์ด้านชีวิตส่วนตัว ประสบการณ์ด้านสังคม บทบาทพฤติกรรมและผลงานการบริหารงานของนายตรี กกก่ำแหง แล้วพบว่า มีครบทั้ง 4 หลักการสำคัญของหลักธรรมาภิบาลตามที่สำนักงานพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้กำหนดไว้ ดังนี้

2.1 การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

2.1.1 *ประสิทธิภาพ* นายตรี กกก้าแหง เป็นผู้ที่มุ่งธรรมาภิบาลในการบริหารงานป่าไม้ให้เกิดประสิทธิภาพเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาและปรับปรุงการจัดโครงสร้างขององค์กร ให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง การกำหนดระเบียบและแนวทางปฏิบัติที่มุ่งในการประหยัดทรัพยากรการทำงาน การปฏิบัติราชการในภาคสนามร่วมกับผู้ได้บังคับบัญชาด้วยตนเอง แม้เป็นผู้บริหารระดับสูงแล้วก็ตาม การกำหนดแนวทางการใช้วัสดุและอุปกรณ์ต่างๆ อย่างมีเหตุผล ไม่ฟุ่มเฟือย แม้ตัวท่านเอง มีโอกาสในฐานะผู้บังคับบัญชาสูงสุดของกรมป่าไม้ แต่ก็ยังยึดมั่นในหลักการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ควรยึดถือเป็นอย่างยิ่ง

2.1.2 *ประสิทธิผล* การบริหารงานป่าไม้อันมุ่งไปสู่ประสิทธิผลของนายตรี กกก้าแหง ได้ก่อให้เกิดผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมในหลายด้าน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้ที่เห็นได้อย่างชัดเจนก็คือ แทนการอนุญาตให้มีการทำสัมปทานป่าไม้ในพื้นที่ป่าธรรมชาติ แต่ท่านได้สนับสนุนให้ทำการกำหนดพื้นที่ป่าไม้ให้เป็นพื้นที่อนุรักษ์ในรูปแบบของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และอุทยานแห่งชาติจำนวนหลายแห่งรวมเป็นพื้นที่ป่าไม้ที่มีจำนวนมากมาย ซึ่งยังมีสภาพสมบูรณ์มาจนถึงทุกวันนี้ เนื่องจากกฎหมายในการจัดการพื้นที่ป่าอนุรักษ์เหล่านี้ มีความเข้มงวดมากกว่ากฎหมายฉบับอื่นๆ นอกจากนี้ท่านยังพยายามดำเนินงานอันก่อให้เกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริงในด้านการประกาศพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ การปราบปรามผู้ลักลอบตัดไม้และการทำไม้ออกที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยใช้เทคนิควิธีการต่างๆ ที่คิดค้นขึ้นมา ทั้งนี้เนื่องจากท่านเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์และประสบการณ์ในการทำงานทางด้านป่าไม้มาอย่างโชกโชนนั่นเอง

2.1.3 *การตอบสนอง* นายตรี กกก้าแหง ได้มีพฤติกรรมและผลงานการบริหารงานป่าไม้ ที่แสดงให้เห็นถึงหลักการตอบสนองต่องานอันเป็นส่วนหนึ่งของธรรมาภิบาลก็คือ การส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานทางด้านวิชาการและด้านวิจัยของกรมป่าไม้ เพื่อให้มีการผลิตไม้ที่ตอบสนองต่อความต้องการทางด้านอุตสาหกรรมไม้ และการจัดการป่าไม้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆ ให้แก่บุคลากรทั้งในและนอกสังกัดกรมป่าไม้ ตลอดจนประชาชนที่เกี่ยวข้องทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดตั้งโรงเรียนวนกรรมตาก และการปรับปรุงโรงเรียนป่าไม้แพร์ ของกรมป่าไม้ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น เพื่อหวังผลในการเพิ่มคุณภาพของนักเรียนที่จบการศึกษานอกจากนี้ในด้านการป้องกันปราบปรามผู้กระทำความผิดทางด้านกฎหมายป่าไม้ ท่านมีการดำเนินการ โดยมีซัคซ่า เมื่อได้รับการแจ้งเบาะแสการกระทำความผิดจากแหล่งต่างๆ กับทั้งยังคงติดตามกำกับและควบคุมงานที่ได้สั่งการไว้อยู่เสมอ

2.2 ค่านิยมประชาธิปไตย

2.2.1 *ภาวะรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้* นายตรี กกกำแหง ได้แสดงให้เห็นพฤติกรรมและผลงานมาโดยตลอดว่าได้เป็นผู้ทุ่มเทอุทิศตนเองให้กับ ภาวะรับผิดชอบงานในตำแหน่งหน้าที่ที่กำหนดไว้ตามระเบียบของทางราชการอย่างเต็มที่ แม้ในขณะที่ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีถึงอธิบดีกรมป่าไม้ ซึ่งท่านได้ป่วยเป็นมะเร็งที่กล่องเสียง ก็มีเคยทอดยอ ยังคงปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลัง มิทำให้งานค้างค้ำเสียหายแต่ประการใด กับทั้งยังคงให้การช่วยเหลือและสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาที่ปฏิบัติงานตามครรลองคลองธรรม ของระเบียบทางราชการ โดยมีหัวหน้าเกรงต่อผู้มีอำนาจที่อาจไม่พอใจ ทำการกลั่นแกล้ง หรือสร้างความยุ่งยากให้ในทุกประการ

2.2.2 *เปิดเผย/โปร่งใส* นายตรี กกกำแหง ได้รับการกล่าวถึงและ ยอมรับกันเป็นอย่างมากจากบุคคล ทั้งในกรมป่าไม้และทุกวงการที่เคยสัมผัสกับท่าน ในด้านเปิดเผย โปร่งใส ที่ได้ยึดเป็นหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานป่าไม้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการซื้อสัตย์สุจริต ที่ท่านยึดมั่นมาโดยตลอดในการทำงาน โดยที่ภรรยา บุตร และญาติ ๆ ของท่านมีความภาคภูมิใจต่อท่านที่ได้รับการยอมรับตั้งแต่ รับราชการจนกระทั่งเสียชีวิตในตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ ท่านมีความโปร่งใส ในการทำงานในทุกด้านที่สามารถตรวจสอบได้ในทุกแง่มุม ทั้งนี้จากเอกสารรวมทั้ง การสัมภาษณ์พบว่าผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชาและแม้แต่พ่อค้าไม้ ล้วนต่างกล่าวขานชื่นชมในตัวท่าน โดยมักเป็นคุณสมบัติด้านแรกที่ได้รับการกล่าวถึง จากเกือบทุกคน ท่านมิเคยมีประวัติต่างพร้อยทั้งฉ้อราษฎร์และบังหลวง แม้ตัวเองและ ครอบครัวจะมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ค่อยดีเท่าใดนักก็ตาม

2.2.3 *หลักนิติธรรม* ในด้านหลักนิติธรรมของการบริหารงานป่าไม้ ที่นายตรี กกกำแหง มีพฤติกรรมและผลการดำเนินงานนั้น เป็นธรรมาภิบาลที่ได้รับการยกย่องเป็นอย่างมากใกล้เคียงกับความซื่อสัตย์สุจริต หลักฐานหลายด้านบ่งชี้ให้เห็นว่า ท่านยึดมั่นในการปฏิบัติงานตามตัวบทกฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับทุกด้านของ กรมป่าไม้ และทางราชการที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด โดยมียอมให้การโอนอ่อนผ่อนปรน ให้กับผู้ใด แม้แต่ญาติพี่น้องตลอดจนคนใกล้ชิดของตนเอง และมียอมอ่อนข้อให้กับ อิทธิพลจากฝ่ายต่าง ๆ ท่านทำการดำเนินการลงโทษต่อผู้กระทำความผิดอย่างเฉียบขาด แม้บางครั้งจะเป็นการขัดหรือฝืนความรู้สึกของท่านก็ตาม นอกจากนี้แล้ว ในด้านการโยกย้าย แต่งตั้งและพิจารณาความดีความชอบให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาก็เป็นไปในทำนองเดียวกัน ที่มีเคยใช้คุณเป็นกรณีพิเศษโดยหลีกเลี่ยงกฎเกณฑ์ให้แก่ผู้ใด จึงได้รับการชื่นชมตลอด การปฏิบัติงานของท่านแม้จนถึงปัจจุบัน

2.2.4 ความเสมอภาค ในด้านความเสมอภาคอันเป็นหลักการหนึ่งของธรรมาภิบาลที่นายกรัฐมนตรี กกกำแหง ได้แสดงให้เห็นว่ามีพฤติกรรมและผลงานการบริหารราชการป่าไม้ ที่แม้แต่ผู้พิพากษาก็ให้การรับรอง โดยท่านเป็นบุคคลที่ขอรับการบริการทางด้านป่าไม้ที่ตนเองรับผิดชอบอย่างเสมอภาค เท่าเทียมกัน ไม่มีการแบ่งแยกให้อภิสิทธิ์แก่คนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งไม่ว่าจะเป็น ข้าราชการระดับใหญ่ ญาติมิตร หรือแม้แต่พ่อค้าไม้ นอกจากนี้ตัวท่านเองก็ไม่นิยมการใช้อภิสิทธิ์เหนือกฎเกณฑ์ที่มี แม้ขณะที่ท่านมีตำแหน่งระดับสูงที่สามารถเอื้อโอกาสให้คนที่ใกล้ชิดได้ก็ตามกับทั้งยังกำชับข้าราชการและคนในครอบครัวให้ยึดมั่นและยอมรับในความเสมอภาคเช่นเดียวกัน

3. ประชากร

3.1 การมีส่วนร่วม การพยายามแสวงหาฉันทามติ/นายตรี กกกำแหง ขณะดำรงตำแหน่งรองอธิบดีถึงอธิบดีกรมป่าไม้ ได้แสดงพฤติกรรมและมีผลงานที่ชี้ให้เห็นถึงธรรมาภิบาล การบริหารงานป่าไม้ในด้านการมีส่วนร่วมการพยายามแสวงหาฉันทามติก็คือ ท่านได้ให้ความสำคัญในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานอื่นๆ ในการส่งเสริมการป่าไม้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมีแนวคิดที่ว่าควรให้ประชาชนเปลี่ยนความรู้สึกจาก “ป่าเป็นของรัฐ” ไปสู่ “ป่าเป็นของประชาชน” ซึ่งแม้ว่าในขณะนั้นในวงการป่าไม้รวมถึง การพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ยังมีได้ให้ความสนใจในเรื่องการมีส่วนร่วมมากนักก็ตาม ผลงานที่เด่นชัด อีกด้านหนึ่งก็คือ ท่านได้ให้การสนับสนุนการวิจัยและการดำเนินงานในพื้นที่ตัวอย่างเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการพื้นที่ป่าไม้ เพื่อให้เป็นรูปธรรมและขยายผลโอกาสต่อมา นอกจากนั้นท่านยังเป็นผู้ที่มีใจกว้างในการเปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาในการแสดงความคิดเห็นและหาข้อยุติร่วมกันในการปฏิบัติงานที่เหมาะสม

3.2 การกระจายอำนาจ นายตรี กกกำแหง ได้ยึดหลักธรรมาภิบาลด้านการกระจายอำนาจในการบริหารงานป่าไม้ โดยการแบ่งส่วนราชการในระดับภูมิภาคให้มีสำนักงานป่าไม้จังหวัดและป่าไม้อำเภอ เพื่อปฏิบัติงานที่ใกล้ชิดกับประชาชน และพื้นที่ป่าไม้อย่างใกล้ชิด กับทั้งยังมีแนวคิดในการกระจายอำนาจ การบริหารงานป่าไม้ ไปสู่ชุมชนในระดับย่อยมากยิ่งขึ้น โดยมีตำริในการจัดตั้งป่าไม้แขวงที่รับผิดชอบงานป่าไม้ในระดับตำบลอีกด้วย เพียงแต่มีได้รับการตอบสนองให้เป็นรูปธรรม ท่านยังได้มีการกระจายอำนาจ โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการคณะทำงานในด้านต่างๆ เพื่อช่วยให้การบริหารงานป่าไม้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารจัดการในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติและการให้สัมปทานป่าไม้ นอกจากนี้ยังได้ทำการกระจายอำนาจให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้ช่วยในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดทางด้านกฎหมายป่าไม้เพื่อรักษาประโยชน์ของประเทศชาติเอาไว้ด้วย

4. ความรับผิดชอบทางการบริหาร

4.1 ด้านการครองตน นายตรี กกก่ำแหง เป็นผู้ที่ยึดมั่นและศรัทธาในพระพุทธศาสนา โดยมักหาโอกาสในการทำบุญตามโอกาสและประเพณีที่มีอยู่ รวมทั้งท่านยังมีจิตใจใฝ่นิยมการปฏิบัติธรรม ตามแนวทางที่ท่านพุทธทาสภิกขุได้แนะนำไว้กับทั้งยังได้เคยไปปฏิบัติธรรมด้วยตนเองที่สวนโมกขพลารามอีกด้วย ท่านยังให้การเคารพนับถือต่อสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นอย่างมาก โดยการแสดงออกในโอกาสต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ ทั้งในที่สาธารณะและภายในครอบครัว ในด้านชีวิตครอบครัวส่วนตัวของท่านนับได้ว่าเป็นครอบครัวที่มีความอบอุ่นโดยท่านยึดหลักการสมถะ รู้จักพอเพียงที่สำคัญก็คือได้มีการประพฤติปฏิบัติใน ด้านต่างๆ ที่ภรรยาและลูกๆ มีความภาคภูมิใจและยังอภิลักษณ์มาจนทุกวันนี้

4.2 ด้านการครองคน ในด้านการครองคนนั้น กล่าวได้ว่านายตรี กกก่ำแหง เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ที่ประทับใจกัลยาณมิตร และผู้ที่คบหาสมาคมเป็นอย่างดี โดยเป็นคนที่มีความจริงใจเสมอต้นเสมอปลายต่อคนทุกระดับ ทั้งในและนอกวงการป่าไม้ เป็นผู้ที่มีสัมมาคารวะและกตัญญูทเวทิตา ต่อบิดา คณาจารย์และผู้มีพระคุณอย่างแท้จริง ท่านมีน้ำใจต่อผู้ใต้บังคับบัญชา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เจ็บป่วยจากการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย โดยคอยดูแลและให้การช่วยเหลือ ท่านเห็นอกเห็นใจเจ้าหน้าที่ผู้เหนื่อยที่ต้องปฏิบัติงานในป่าโดยเผชิญกับความยากลำบากในด้านต่างๆ ทั้งหมั่นเยี่ยมเยียนผู้ใต้บังคับบัญชาและให้กำลังใจผู้ใต้บังคับบัญชาที่ปฏิบัติงานในภาคสนามตามที่โอกาสอำนวย กับทั้งให้ความดีความชอบตามฐานานุรูปในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ยังให้การสนับสนุนผู้มีศักยภาพให้ทำงานศึกษาต่อ เพื่อความเจริญก้าวหน้าในชีวิตการทำงาน

4.3 ด้านการครองงาน นายตรี กกก่ำแหง ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ที่เอาจริงเอาจังและทุ่มเทกำลังการกำลังใจ ในการปฏิบัติงานป่าไม้เป็นอย่างมาก นับตั้งแต่ขณะเป็นนักเรียนที่โรงเรียนป่าไม้จังหวัดแพร่ การปฏิบัติงานในหน้าที่ต่างๆ แม้ในขณะที่ท่านป่วยเป็นโรคมะเร็งที่หลอดเสียงในบั้นปลายของชีวิตก็ตาม ทำให้ท่านมีความก้าวหน้าในชีวิตราชการที่โดดเด่นมาก จนได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอธิบดีกรมป่าไม้ ท่านได้พยายามรักษาผลประโยชน์ให้กับกรมป่าไม้และทางราชการในทุกรูปแบบ ทั้งด้านการรักษาเวลา การใช้วัสดุครุภัณฑ์และด้านอื่นๆ ประการสำคัญก็คือ ท่านได้วางตัวอย่างเหมาะสมมิให้ทางครอบครัวได้เข้ามาก้าวก่ายหรือแทรกแซงต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ตำแหน่งการงานของท่านอย่างแท้จริง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า ในด้านประวัติส่วนตัวและประวัติการทำงานของนายตรี กกกำแหง นายตรี กกกำแหง แม้เกิดในครอบครัวที่ไม่ค่อยมีฐานะทางการเงินเท่าใดนัก แต่ก็นับว่าโชคดี ที่บิดามารดาเป็นผู้มีความรับผิดชอบ ต่อครอบครัวเป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีมานะอดทนในการประกอบอาชีพที่สุจริต เพื่อหารายได้เลี้ยงดูบุตร ที่มีถึง 6 คน (เสียชีวิตไป 1 คน ขณะเยาว์วัย) ตลอดจนยึดมั่นศรัทธาในพุทธศาสนา โดยมีหลักฐานที่ชัดเจนคือ เอกสารที่ระลึกในงานฌาปนกิจศพของทั้งสองท่าน ที่ลูกๆ ได้เขียนบรรยายสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวและอุปนิสัยใจคอของบิดามารดาไว้ (Looklook, 1965; Kokkamhaeng, 1972) สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ นางพวงแก้ว กกกำแหง ผู้เป็นภรรยา (Kokkamhaeng, Interview, August 18, 2014) และแพทย์หญิงเพทาย แม้นสุวรรณ ผู้เป็นหลาน (Maensuwan, Interview, September 10, 2014) ที่ได้ให้การชื่นชม บุกพการีเป็นอย่างมากในการปูพื้นฐานชีวิตครอบครัวให้ลูกหลานเป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมอบหมายงานให้ลูกหลานได้มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบประกอบอาชีพทำสวน ผลจากการอบรมเลี้ยงดูดังกล่าว ทำให้อุปนิสัยใจคอของนายตรี กกกำแหง ได้รับการถ่ายทอดมาหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่เป็นคนมุ่งมั่นและจริงจัง ต่อการช่วยเหลือครอบครัว และฝ่าฝืนต่อการเรียนหนังสือ

ในด้านการเรียนที่โรงเรียนป่าไม้จังหวัดแพร่ นับว่าเป็นโอกาสดีของนายตรี กกกำแหง และเพื่อนร่วมรุ่นเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการเปิดสอนวิชาการป่าไม้เป็นครั้งแรกของ กรมป่าไม้ที่ผู้บริหารและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องตั้งความหวังไว้เป็นอย่างมากในการผลิต บุคลากรที่เพียบพร้อมทั้งความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานป่าไม้อย่างเข้มแข็ง ต่อไปในอนาคต (Ratanaprasit, 1969; Panomkhwan, 2005) คณะอาจารย์ที่รับผิดชอบ ในสมัยนั้น ทั้งผู้อำนวยการคือหลวงวิลาสวนวิทย์ ตลอดจนอาจารย์อีก 4 ท่าน คือ อาจารย์คิด สุวรรณสุทธิ อาจารย์สวัสดิ์ มหาผล อาจารย์กริต สามะพุทธิ และอาจารย์ เฉลิม ศิริวรรณ ล้วนแล้วแต่เป็นผู้ที่มีความรู้ทางวิชาการป่าไม้เป็นอย่างดี โดยทุกท่าน สำเร็จการศึกษาทางด้านวนศาสตร์โดยตรงจากต่างประเทศ และทุกท่านต่างร่วมมือ ร่วมใจในการทุ่มเทการสอน ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้แก่นักเรียนและการทำงาน อย่างเข้มแข็ง จึงเห็นได้ว่าทุกท่านล้วนมีเส้นทางชีวิตการทำงานที่รุ่งเรืองในโอกาส ต่อมาเป็นอย่างมาก โดยได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง เช่น คณบดี คณะวนศาสตร์ อธิบดีกรมป่าไม้ ผู้อำนวยการองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ เป็นต้น (Forestry Alumni Association, 2008) ทำให้นายตรี กกกำแหง ได้รับการประสิทธิ์ ประสาทความรู้ทางด้านวิชาการป่าไม้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการนำไปใช้ ประกอบการรับราชการในกรมป่าไม้ ตั้งแต่แรกบรรจุรับราชการ จนกระทั่งเป็นผู้บริหาร สูงสุดในตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้

ด้านชีวิตรับราชการในกรมป่าไม้ที่สำคัญก็คือ การได้รับความไว้วางใจจากกรมป่าไม้ให้ดำรงตำแหน่งป่าไม้เขตนครสวรรค์ และหัวหน้ากองด่านป่าไม้ปากน้ำโพ ในปี พ.ศ. 2501 เงินเดือน 650 บาท ที่มีงานสำคัญในการควบคุมการเคลื่อนย้ายไม้ที่ทำออกจากภาคเหนือไปสู่กรุงเทพฯ ซึ่งมีปริมาณและมูลค่ามหาศาล หลังจากนั้น ในปี พ.ศ. 2505 เงินเดือน 4,300 บาท ขณะที่อายุเพียง 45 ปี ก็ได้รับการไว้วางใจให้ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมป่าไม้อย่างยาวนานถึง 9 ปี จนในปี พ.ศ. 2514 ขณะมีอายุ 54 ปี ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ จนกระทั่งเสียชีวิตในปี พ.ศ. 2516 (Royal Forest Department, 1973) ทั้งนี้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จงรัก ปริชาชนนท์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (Preechanon, Interview, July 9, 2014) นายอุดม หิรัญพฤกษ์ อดีตผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (Hiranyapruck, Interview, July 9, 2014) และนายธานี ภมรนิยม อดีตผู้อำนวยการกองจัดการที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ กรมป่าไม้ (Bhamaraniyama, Interview, July 9, 2014) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า นายตรี กกกำแหง เป็นผู้ที่มีความก้าวหน้าในชีวิตราชการเป็นอย่างมากเมื่อเทียบกับข้าราชการคนอื่นที่เรียนโรงเรียนป่าไม้จังหวัดแพร่มาด้วยกัน โดยที่มีเพียงนายดุสิต พานิชพัฒน์ เพื่อนวนศาสตร์รุ่นที่ 1 เพียงคนเดียวที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีก่อนท่าน เนื่องจากเป็นผู้มีอาวุโสมากกว่าถึง 6 ปี กับทั้งยังรับราชการในกรมป่าไม้ก่อนเข้าเรียนที่โรงเรียนป่าไม้จังหวัดแพร่ และจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีจากต่างประเทศอีกด้วย นับว่านายตรี กกกำแหง เป็นสามัญชนที่มีความรู้เพียงระดับอนุปริญญา แต่มีความก้าวหน้าจนได้รับเกียรติยศจนถึงอธิบดีนั้น อาจเป็นเพราะว่าท่านมีความซื่อสัตย์มุ่งมั่นจริงจังและมีความรับผิดชอบในชีวิตการรับราชการในทุกตำแหน่ง โดยการยืนยันจากผู้ให้สัมภาษณ์ ทั้ง 3 ท่านข้างต้น รวมทั้งคนอื่นอีกหลายคน เช่น นางพวงแก้ว กกกำแหง ผู้เป็นภรรยา (Kokkamaeng, Interview, August 18, 2014) นายผ่อง เล่งอี๋ อดีตอธิบดีกรมป่าไม้ (Leng-E, Interview, July 7, 2014) ศาสตราจารย์ ดร. นิพนธ์ ตั้งธรรม และศาสตราจารย์ ดร. สนิท อักษรแก้ว ข้าราชการบำนาญ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (Tangtam, Interview, July 5, 2014; Aksornkoae, Interview, January 4, 2015)

จากการศึกษาโดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์พฤติกรรมและผลงานในด้านการบริหารราชการป่าไม้ พบว่า นายตรี กกกำแหง ได้บริหารงานป่าไม้โดยยึดหลักธรรมาภิบาลเป็นไปตามที่สำนักงานพัฒนารัฐบาล (Office of Government Development Board, 2012) กำหนดไว้ ทั้งนี้ธรรมาภิบาลในการบริหารงานป่าไม้ของนายตรี กกกำแหง ที่โดดเด่นเป็นพิเศษเป็นอย่างยิ่งก็คือ การเปิดเผย/โปร่งใส โดยเฉพาะในด้านการซื่อสัตย์สุจริตต่ออาชีพรับราชการ ตั้งแต่เริ่มบรรจุเข้ารับราชการ

จนถึงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ หลักฐานที่บ่งชี้จากการรวบรวมข้อมูล ทั้งสองแหล่ง ได้ระบุไว้ตรงกัน กล่าวคือ จากเอกสารที่ผู้ค้นเคยทุกคนได้กล่าวถึงและยอมรับคุณสมบัติ ในด้านนี้ของนายตรี กกกำแหง ทั้งระดับรัฐมนตรี ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ และกรมป่าไม้ อาจารย์ในมหาวิทยาลัย และผู้ค้นเคยจากหน่วยงานต่างๆ ตลอดทั้งบุคคลที่เป็นญาติและผู้ใกล้ชิด (Royal Forest Department, 1973) อันสอดคล้องกับ ข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์ ทุกคนซึ่งมีฐานะหลายระดับทั้งอดีตรัฐมนตรี อดีตอธิบดีและ รองอธิบดีกรมป่าไม้ อดีตผู้บริหารระดับสูงกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ อดีตผู้บังคับบัญชา อาจารย์ในคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ่อค้า บุคคลในครอบครัว และญาติ ซึ่งหลายท่านให้ทัศนะว่า คุณสมบัติในด้านนี้พบได้ยากทั้งในระดับอธิบดีหรือผู้บริหาร ระดับสูงของหน่วยงานป่าไม้ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สำหรับคุณสมบัติของนายตรี กกกำแหง ในด้านนิติธรรม อันได้แก่การเคารพและยึดมั่นต่อกฎระเบียบและแนวปฏิบัติที่มีของ ทางราชการนั้นก็อาจกล่าวได้ว่าไม่ยิ่งหย่อนกว่า ด้านการซื่อสัตย์สุจริต โดยแหล่งข้อมูล ทั้งเอกสารและการให้สัมภาษณ์ได้ยืนยันไว้อย่างชัดเจนเช่นเดียวกัน ส่วนคุณสมบัติโดดเด่น อีกด้านได้แก่ด้านภาระรับผิดชอบ ที่นายตรี กกกำแหง ยึดมั่นต่อการปฏิบัติงาน แม้ในขณะที่เจ็บป่วยก็ตาม

ธรรมาภิบาลในด้านความรับผิดชอบต่อการบริหาร อันได้แก่ คุณธรรม/ จริยธรรมของข้าราชการ ซึ่งได้แก่ การครองตน การครองคน และการครองงานนั้น ก็เป็นคุณสมบัติที่โดดเด่นของนายตรี กกกำแหง เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การยึดมั่นต่อหลักพุทธศาสนา การศรัทธาสถาบันพระมหากษัตริย์ การมีกตัญญู กตเวทิตา ต่อบิดามารดา อาจารย์ และผู้มีพระคุณ การทุ่มเทการปฏิบัติงานต่อหน้าที่ การเอาใจใส่ และมีน้ำใจให้ผู้บังคับบัญชา ที่สำคัญอีกด้านก็คือ การเป็นสามัคคีต่อภรรยา และการให้ความอบอุ่นในครอบครัว

สำหรับปัจจัยพื้นฐานที่ก่อให้เกิดธรรมาภิบาลในการบริหารงานป่าไม้ของนายตรี กกกำแหงนั้น มूलจากการสัมภาษณ์ การค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง ตลอดทั้งเอกสาร ทางวิชาการและผลการวิจัยเกี่ยวกับธรรมาภิบาลของนักวิชาการ นักวิจัยและหน่วยงานต่างๆ นั้น กล่าวได้ว่ามาจากพื้นฐาน 6 ด้าน คือ การได้รับการปลูกฝังจากครอบครัว การมีต้นแบบที่ดี ในการปฏิบัติงานการอบรมสั่งสอนและบ่มเพาะจากสถาบันการศึกษา การยึดมั่น ในหลักพุทธศาสนา การมีครอบครัวที่อบอุ่น และคุณลักษณะของบุคลิกภาพส่วนตัว สอดคล้องกับรายงานผลการวิจัยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคคลในด้านๆ จากการศึกษารายงานของ Tantirojanawong and Tawisuwan (2009); Pattarakampol (2008); Pinthapat (2013); Preechanont (2008); Royal Forest Department (1973); Shinwanno, (2003); Siripirom, (2007) Prathepyanwisit, (2012) and Tengtrirat et al. (2012)

สรุปและข้อเสนอแนะ

ธรรมาภิบาลในการบริหารงานป่าไม้ของนายตรี กกก้าแหง พบว่ามีครบทั้ง 4 หลักการสำคัญที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการกำหนดไว้ ด้านที่โดดเด่นมากก็คือ ด้านเปิดเผย/โปร่งใสโดยเฉพาะการมีความซื่อสัตย์สุจริต ด้านภาวะรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ ด้านหลักนิติธรรมที่ยึดมั่นต่อกฎระเบียบ และด้านความรับผิดชอบต่อการบริหารงานเกี่ยวกับคุณธรรมในการปฏิบัติงาน สำหรับผลที่เกิดขึ้นจากธรรมาภิบาลในการบริหารงานป่าไม้ของนายตรี กกก้าแหง นั้นได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากข้อมูลที่ได้รับรวบรวมและค้นคว้า สรุปได้ว่าก่อให้เกิดผลต่อวงการป่าไม้ของประเทศไทยใน 5 ด้าน ได้แก่ การป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดด้านกฎหมายป่าไม้ การประกาศพื้นที่ป่าไม้เป็นป่าอนุรักษ์และป่าสงวนแห่งชาติ แนวทางการส่งเสริมให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในกิจกรรมป่าไม้ การเป็นต้นแบบที่ดี ในการปฏิบัติงานด้านป่าไม้ และการรักษาเกียรติภูมิของอาชีพป่าไม้

ผลจากการวิจัยเรื่องธรรมาภิบาลในการบริหารงานป่าไม้ของนายตรี กกก้าแหง ครั้งนี้นอกจากสมควรได้รับการถ่ายทอดเพื่อปลูกจิตสำนึกให้แก่นักศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรป่าไม้แล้ว มีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. การถอดบทเรียนของบรรพชนกร ที่มีผลงานและพฤติกรรมอันน่ายกย่องเกี่ยวกับงานป่าไม้ใน ด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นต้นแบบและบทเรียนให้แก่บรรพชนรุ่นหลังในการประพฤติปฏิบัติตาม

2. การวิจัยธรรมาภิบาลในการบริหารงานป่าไม้ ของผู้บริหารงานระดับสูงในอดีต ที่มีพฤติกรรมและผลงานโดดเด่นทำนองเดียวกับนายตรี กกก้าแหง เพื่อเชิดชูเกียรติคุณพร้อมทั้งเป็นบทเรียนต่อการบริหารงานป่าไม้ที่เหมาะสม เช่น ศาสตราจารย์ เทียม คมกฤส ศาสตราจารย์ ดร. อำนวย คอวนิช นายพงษ์ โสโน

3. การวิจัยธรรมาภิบาลในการบริหารงานป่าไม้เชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารหน่วยงานป่าไม้ทุกระดับในปัจจุบัน เพื่อเป็นข้อมูลป้อนกลับในการปรับปรุง/พัฒนาตนเอง รวมทั้งช่วยในการป้องกัน พฤติกรรม การบริหารงานบางด้านที่ไม่เหมาะสม

4. การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อธรรมาภิบาลในการบริหารงานป่าไม้ของผู้บริหารระดับสูงยุคปัจจุบัน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการหาแนวทางและมาตรการในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานป่าไม้ด้านต่าง ๆ

5. สมาคมศิษย์เก่าวนศาสตร์และสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนป่าไม้แพร่ ควรให้การสนับสนุนในการค้นหาศิษย์เก่าที่เป็นบุคคลต้นแบบที่มีผลงานดีเด่นและประจักษ์ชัด เพื่อทำการวิจัยถอดบทเรียนในการเป็นแบบอย่างให้บุคลากรด้านป่าไม้ศึกษา รวมทั้งการเผยแพร่ชื่อเสียงสู่สาธารณชนอีกทางหนึ่งด้วย

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนสนับสนุนให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วง โดยเฉพาะอย่างยิ่งมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ในการให้ทุนการวิจัยรองศาสตราจารย์ ดร. มณฑล จำเริญพุกฤษ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภัสวดี นิติเกษตรสุนทร ในการให้คำปรึกษา ตลอดทั้งผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 43 ท่าน ที่สำคัญ ได้แก่ นางพวงแก้ว กกกำแหง แพทย์หญิงเพทาย แม้นสุวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรงค์ ปรีชานนท์ นายอุดม หิรัญพุกฤษ นายธานี ภมรนิยม นายประพัตร แสงสกุล นายผ่อง เล่งอี้ ศาสตราจารย์ ดร. สนิท อักษรแก้ว และศาสตราจารย์ ดร. นิพนธ์ ตั้งธรรม รวมถึงผู้ที่มีได้เอ่ยนามทุกท่าน

References

- Aksornkoe, S., The Faculty of Forestry Pensioner, Kasetsart University. Interview, January 4, 2015.
- Bhamaranyama, T., The former Director of the National Reserved Forestland Division. Interview, July 9, 2014.
- Looklook, (1965). **Dad History in Brief (ประวัติคุณพ่อโดยสังเขป)**. In Commemoration Volumes in Royally Bestowed of Mr. Bunsia Kokkamhaeng, Wat Chandramworawiharn Credientorium, Taladplu, Thonburi. March 23, 1965. Bangkok: Kanachang Press.
- Forestry Alumni Association. (2008). **72 Years Thai Forester B.E. 2479-2551 (1936-2008) (72 ปี วนกรไทย พ.ศ. 2479-2551)**. Bangkok: Forestry Alumni Association, Faculty of Forestry, Kasetsart University.
- Hiranyapruck, U., The former Inspectors of the Ministry of Agriculture and Cooperatives. Interview, July 9, 2014.
- Kokkamhaeng, S. (1972). **Mom (แม่)**. In Commemoration Volumes in Royally Bestowed of Mrs. Ta Kokkamhaeng Wat Prayoonwongsawas November 18, 1972. Bangkok: Prasert Karn Pim.
- Kokkamhaeng, P., The widow of a deceased Mr. Tree Kokkamhaeng. Interview, August 18, 2014.
- Leng-E, P., The former Director-General of the Royal Forest Department. Interview, July 7, 2014.
- Maensuwan, P., The former Director of Children's Hospital. Interview, September 10, 2014.
- Office of Government Development Board. (2012). **Principle of Good Governance (หลักธรรมาภิบาล ของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี)**. Bangkok: Ministers and Government Gazette Press.
- Panomkhwan, R. (2005). **Story of Ajarn Rat Panomkhwan (เรื่องราวของ อาจารย์รัตน์ พนมขวัญ)**. In Commemoration Volumes in Royally Bestowed of Mr Rat Panomkhwan. Prae: Prae Thai Uttsahakarpim Co., Ltd.

- Pattarakampol, P. (2008). **Roles of Family in Child Ethics Development (บทบาทของครอบครัวต่อการพัฒนาจริยธรรมของเด็ก)**. Nakhon Pathom: Religion Study College, Mahidol University.
- Pinthapat, S. (2013). **Virtue, Morality and Professional Ethics in Education (คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพทางการศึกษา)**. Bangkok: Suansunandha Rajabhat University.
- Prathepyanwisit. (2012). **Auspice Sermonize-38 Auspices, Ways for Live Progress (มงคลเทศนา-มงคล 38 ประการ ทางก้าวหน้าของชีวิต)**. Bangkok: Wat Pathumwanaram.
- Preechanon, J. (2008). **Short note Forestry (บันทึกสั้น ๆ-วนศาสตร์)**. In 72 year Thai Foresters B.E. 2479-2551 (1936-2008). Bangkok: Forestry Alumni Association, Faculty of Forestry, Kasetsart University.
- Preechanon, J., The former Rector of Kasetsart University. Interview, July 9, 2014.
- Ratanaprasit, M. (1969). **A Part of Meth Rattanaprasit's Biography Concerning the History of Royal Forest Department (ส่วนหนึ่งของอัตตชีวประวัติ นายเมธ รัตนประสิทธิ์ เกี่ยวกับประวัติของกรมป่าไม้)**. Bangkok: Theerapanich Co., Ltd.
- Royal Forest Department. (1968). **History of the Royal Forest Department (ประวัติกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตร)**. Ministry of Agriculture, Commemoration Volumes in Royally Bestowed of Phraya Daripanpitak Wat Tat Thong Crematorium, Prakanong District, Bangkok. December 30, 1968. Bangkok: Theerapanich Co., Ltd.
- _____. (1973). **Commemoration Volumes in Royally Bestowed of Mr. Tree Kokkamhaeng Wat Phrasri Mahatat Woraviharn. Decempber 16, 1973. (หนังสือที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพนายตรี กกก้าแห่ง ณ เมรุวัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร 16 ธันวาคม 2516)**. Bangkok: Borpit Co., Ltd. (Printing Section).
- _____. (1996). **100 Years of the Royal Forest Department September 18, 1996. (100 ปี กรมป่าไม้ 18 กันยายน 2539)**. Bangkok: Royal Forest Department.

- _____. (2015). **A List of Director Generals of the Royal Forest Department (พระนามและรายนาม อธิบดีกรมป่าไม้)**. [Online]. Retrieved September 9, 2014 from www.forest.go.th
- Shinwanno, W. (2003). **Career Ethics (จริยธรรมในวิชาชีพ)**. Bangkok: Chuanpim Press.
- Siriprom, W. (2007). **The Analysis of Successful Route in Professional Women Administrator in Education Institute, Office of Elementary Education Committee (การวิเคราะห์เส้นทางสู่ความสำเร็จในวิชาชีพของผู้บริหารสตรีในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน)**. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Tangtam, N., The Faculty of Forestry Pensioner, Kasetsart University. Interview, July 5, 2014.
- Tantirojanawong, S. and Tawisuwan, S. (2009). **Research Report of Effective Ethic Development: a casestudy of Child/Youth and Government Superintendent (รายงานการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพ: กรณีศึกษากลุ่มเด็ก/เยาวชน และข้าราชการภาครัฐ)**. Bangkok: Ministry of Culture.
- Tengtrirat, J., Siripanich, L., Tantivit, S., Ungpra, N., Puwasorakul, V., Vicchacuth, S., and Pawakanunt, U. (2012). **General Psychology (จิตวิทยาทั่วไป)**. Bangkok: Thammasart University Press.